

HIỆU QUẢ BƯỚC ĐẦU CỦA MỘT SỐ MÔ HÌNH ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KH&CN TRONG CHUYỂN ĐỔI CƠ CẤU CÂY TRỒNG VÙNG GÒ ĐỒI Ở QUẢNG BÌNH

LƯU VĂN LỘC

Trung tâm Ứng dụng và Thống kê KH&CN tỉnh Quảng Bình

Những năm qua, hoạt động nghiên cứu và ứng dụng tiến bộ KH&CN vào phát triển kinh tế - xã hội ở tỉnh Quảng Bình hết sức được chú trọng. Trong đó ưu tiên đẩy mạnh ứng dụng tiến bộ KH&CN trong quá trình xây dựng các mô hình sản xuất, kinh doanh, nhất là các mô hình về chuyển đổi cơ cấu cây trồng trên vùng đất gò đồi. Nhờ vậy, nhiều mô hình bước đầu mang lại hiệu quả thiết thực góp phần vào công cuộc phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ môi trường bền vững ở địa phương.

Với diện tích gò đồi rộng lớn, Quảng Bình có rất nhiều tiềm năng trong phát triển kinh tế - xã hội. Vì vậy, thời gian qua, các cấp, các ngành, các địa phương đã chú trọng ứng dụng tiến bộ KH&CN trong quá trình xây dựng các mô hình cây trồng, vật nuôi nhằm phát huy lợi thế trên vùng gò đồi. Nhiều mô hình ứng dụng được triển khai đã mang lại hiệu quả thiết thực. Nhằm duy trì và nhân rộng, Sở KH&CN đã tổ chức xây dựng nhiều mô hình mới vào thực tiễn sản xuất, qua đó, đã tạo ra ngành nghề mới, tăng thêm đối tượng cây trồng, vật nuôi, nâng cao hiệu quả trên cùng một đơn vị diện tích.

Trong lĩnh vực trồng trọt, các mô hình ứng dụng tiến bộ kỹ thuật tập trung vào việc tuyển chọn, chuyển giao trồng thử nghiệm nhiều giống cây trồng có năng suất và chất lượng cao như hồ tiêu, thanh long ruột đỏ, các loại cây có múi, các loại cây dược liệu như cà gai leo, cây ba kích, rau an toàn... Từ thực tiễn sản xuất đã khẳng định, một số cây trồng phù hợp với điều kiện khí hậu, thổ nhưỡng ở địa phương.

Nhằm phát huy thế mạnh vùng gò đồi, Sở KH&CN phối hợp với phòng Nông nghiệp và PTNT, UBND xã Mai Thủy, huyện Lệ Thủy

triển khai nhiệm vụ “Trồng và chế biến tinh bột nghệ”, do Hợp tác xã sản xuất kinh doanh dịch vụ nông nghiệp Xuân Mai, xã Mai Thủy chủ trì thực hiện.

Xã Mai Thủy hiện có diện tích trồng cây nghệ khoảng 15 ha nhưng chủ yếu theo phương pháp quảng canh, phần lớn là giống nghệ vàng nên năng suất và hiệu quả kinh tế chưa cao. Để dần thay thế cho cây nghệ vàng, mô hình đã triển khai trồng 01 ha cây nghệ đỏ, đây là giống nghệ cho năng suất và sản phẩm tinh bột nghệ có hàm lượng Curcumin cao hơn giống nghệ vàng. Song song với việc trồng nguyên liệu, Hợp tác xã đã xây dựng nhà xưởng, đầu tư máy móc thiết bị hiện đại để chế biến tinh bột nghệ. Việc mở rộng diện tích trồng nghệ trên vùng đất gò đồi kết hợp chế biến tinh bột nghệ tạo thành một quy trình sản xuất khép kín đã mang lại hiệu quả rõ rệt. Hợp tác xã vừa chủ động nguyên liệu sản xuất, vừa tiêu thụ sản phẩm củ nghệ cho bà con trong vùng. Dây chuyền chế biến luôn đảm bảo yêu cầu về quy trình sản xuất, sản phẩm tinh bột nghệ luôn đảm bảo chất lượng, tuân thủ các quy định về an toàn vệ sinh thực phẩm, bảo đảm về vệ sinh môi trường trong quá trình sản xuất, vì vậy sản phẩm tinh bột nghệ của HTX rất được người tiêu dùng ưa chuộng.

Theo đánh giá bước đầu, trồng 01 ha nghệ đỏ kết hợp chế biến tinh bột nghệ, người nông dân thu được lợi nhuận trên 113 triệu đồng, cao hơn rất nhiều so với một số loại cây trồng khác trên vùng gò đồi. Mô hình thành công sẽ góp phần thúc đẩy chuyển đổi cơ cấu cây trồng ở các xã vùng gò đồi của huyện Lệ Thủy nói riêng và cả tỉnh nói chung, từ đó góp phần giải quyết việc làm, tăng thu nhập cho người

nông dân.

Để tiếp tục đưa các đối tượng sản xuất mới vào phát triển trên vùng gò đồi, Sở KH&CN hỗ trợ triển khai nhiệm vụ KH&CN liên kết: “Trồng dưa thương phẩm” do Hợp tác xã Dịch vụ nông nghiệp - xây dựng tổng hợp Tân Thủy chủ trì thực hiện.

Mô hình được triển khai tại thôn Tân Truyền, xã Tân Thủy, huyện Lệ Thủy với diện tích 04 ha. Loại giống được sử dụng là giống dưa Queen cấp 1 do Hợp tác xã SXKD giống cây trồng Đức Hưng (Sơn Thủy, Lệ Thủy) cung ứng. Đơn vị cung ứng giống cũng đã hỗ trợ thêm bạt nilon, thuốc BVTV... để thực hiện mô hình.

Trong quá trình triển khai, đơn vị chủ trì đã thực hiện đúng các yêu cầu kỹ thuật về như làm đất, bón phân, phủ bạt nilon trên toàn bộ bề mặt luống trước lúc trồng. Bên cạnh đó, Trạm Khuyến nông huyện phối hợp với HTX trực tiếp chỉ đạo thực địa trong thời gian thực hiện nhiệm vụ nên quy trình sản xuất luôn đảm bảo yêu cầu kỹ thuật và tiến độ.

Sau gần một năm triển khai trồng và chăm sóc, đến nay, cây phát triển tốt, cho quả to, đều, dự kiến đến tháng 11/2019 sẽ thu hoạch. Qua đánh giá ban đầu, mỗi ha trồng dưa qua mỗi chu kỳ sản xuất có thời gian 1,5 năm cho lãi trên 37 triệu đồng, trong khi đó, nếu sản xuất keo, trà thì chu kỳ phải mất trên 5 năm mới được lợi nhuận như thế.

Để tăng đối tượng trồng mới có hiệu quả, phòng Nông nghiệp và PTNT huyện Lệ Thủy phối hợp với trang trại ông Trần Văn Hiến ở thôn Thạch Bàn, xã Phú Thủy và Doanh nghiệp tư nhân Thanh Phong ở xã Phúc Trạch, huyện Hương Khê, Hà Tĩnh thực hiện nhiệm vụ KH&CN liên kết: “Trồng thử nghiệm giống cam Vũ Quang trên vùng gò đồi huyện Lệ Thủy”. Mô hình được thực hiện với quy mô 01 ha chuyển đổi từ chân đất trước đây trồng keo kém hiệu quả. Trong quá trình thực hiện mô hình, đơn vị chủ trì đã thiết kế lại vườn theo đúng quy trình kỹ thuật như trồng đai rừng phòng hộ, hạn chế xói mòn, xây dựng hệ thống tưới tiêu. Việc làm đất, bón phân cũng

được tiến hành đảm bảo đúng kỹ thuật. Sau gần một năm trồng và chăm sóc, cây phát triển tốt, cây cao trên 1m, đường kính gốc trung bình 2-4cm, chưa phát hiện sâu bệnh hại cam. Dự kiến sau 5 năm, lợi nhuận thu được từ 01 ha cam là trên 235 triệu đồng, cao hơn nhiều so với trồng keo.

Với mục tiêu cung cấp cho thị trường những sản phẩm nông nghiệp đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm, Công ty TNHH MTV An Nông triển khai thực hiện nhiệm vụ KH&CN liên kết: “Sản xuất rau hữu cơ và giải pháp sử dụng đạm thực vật thay thế đạm vô cơ trong sản xuất rau” trên vùng đồi xã Hoà Trạch, huyện Bố Trạch. Nội dung của nhiệm vụ là xây dựng mô hình sản xuất thử nghiệm 01 ha rau hữu cơ đồng thời sản xuất 5m³ dung dịch đạm hữu cơ từ bã lạc và 200 lít chế phẩm EM để tưới cho rau. Các loại rau, củ, quả được trồng thử nghiệm gồm rau muống, rau dền, rau mồng tơi, rau ngót, dưa leo, su lơ, cà rốt và cà chua.

Trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, nhờ sự tư vấn giúp đỡ của các cấp chính quyền cùng với đội ngũ kỹ sư, kỹ thuật có nhiều kinh nghiệm của Công ty An Nông nên nhiệm vụ được triển khai thực hiện đảm bảo yêu cầu kỹ thuật và đúng tiến độ.

Sau 2 vụ sản xuất, từ tháng 6/2018 đến tháng 5/2019, Công ty An Nông đã sản xuất được 18 tấn rau, củ, quả các loại, lợi nhuận thu được trên 130 triệu đồng. Nhờ sản xuất được dung dịch đạm hữu cơ và chế phẩm sinh học EM để tưới cho rau nên sản phẩm rau của Công ty không sử dụng hóa chất, thuốc bảo vệ thực vật, thuốc trừ cỏ. Mặc dù giá rau của Công ty cao hơn giá thị trường nhưng do đảm bảo an toàn thực phẩm theo tiêu chuẩn VietGAP nên sản phẩm rau của Công ty được nhiều người tiêu dùng ưa chuộng, sản xuất đến đâu tiêu thụ hết đến đó.

Mô hình thành công không chỉ cung cấp cho thị trường sản phẩm rau hữu cơ phục vụ nhu cầu người tiêu dùng mà còn góp phần nâng cao nhận thức của người dân về sản xuất hữu cơ thân thiện với môi trường, qua đó, góp phần đẩy nhanh quá trình chuyển đổi cơ cấu cây trồng

vùng gò đồi, hướng tới phát triển nền nông nghiệp sạch và bền vững. Trong thời gian tới, Công ty An Nông tiếp tục duy trì và mở rộng sản xuất, đồng thời vận động bà con nông dân xây dựng trang trại sản xuất rau an toàn theo hướng hữu cơ nhằm làm phong phú thêm sản phẩm rau sạch cung cấp cho người tiêu dùng.

Hoạt động ứng dụng tiến bộ KH&CN trong việc chuyển đổi cơ cấu cây trồng vùng gò đồi trên địa bàn tỉnh Quảng Bình bước đầu mang lại hiệu quả. Các mô hình KH&CN đã đáp ứng nhu cầu thực tiễn, giải quyết được những vấn đề bức thiết của từng địa phương. Thông qua hoạt động chuyển đổi cơ cấu cây trồng, các mô hình ứng dụng KH&CN đã giúp bà con nông dân thay đổi được nhận thức, coi tiến bộ KH&CN là nguồn lực thiết thực nhằm nâng cao năng suất, chất lượng và hiệu quả trên một đơn vị diện tích, giúp họ xóa đói, giảm nghèo, xây dựng nông thôn mới gắn với cơ chế thị

trường và bảo vệ môi trường bền vững. Đồng thời, với việc đưa các tiến bộ KH&CN về cơ sở đã khai thác tốt các lợi thế, tiềm năng, nhất là tiềm năng vùng gò đồi của địa phương cũng như phát huy tối đa các nguồn lực trên địa bàn tỉnh trong phát triển sản xuất, kinh doanh.

Để việc ứng dụng tiến bộ KH&CN trong chuyển đổi cơ cấu cây trồng ngày càng đi vào thực tiễn, được nhân rộng và phát huy hiệu quả, góp phần phục vụ cho phát triển kinh tế - xã hội của từng địa phương và của tỉnh, các cấp, các ngành, các địa phương cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, khuyến khích người dân trong việc chuyển đổi cơ cấu cây trồng, tiếp tục nâng cao hiệu quả hoạt động ứng dụng tiến bộ KH&CN, gắn việc ứng dụng KH&CN với sản xuất và đời sống, từng bước tạo ra sự chuyển biến tích cực về năng suất, chất lượng và hiệu quả, hướng tới một nền nông nghiệp sạch và bền vững ■

THỊ XÃ BA ĐỒN ĐẨY MẠNH... (Tiếp theo trang 39)

và tạo được hướng đi mới trong sản xuất nông nghiệp của người dân. Các mô hình tại Quảng Minh, rau, hoa Quảng Long là cơ sở để phát triển các vùng sản xuất nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa tiêu chuẩn VietGAP.

Ông Nguyễn Văn Khánh, Trưởng phòng Kinh tế, UBND thị xã Ba Đồn cho biết, để nâng cao hiệu quả công tác chuyển đổi cây trồng, năm 2019, phòng Kinh tế thị xã đã chủ trì phối hợp với Trung tâm Dịch vụ nông nghiệp thị xã hướng dẫn các địa phương rà soát, chọn đối tượng cây trồng, khu vực chuyển đổi thích hợp.

Bên cạnh đó, phòng Kinh tế cũng thường xuyên phối hợp kiểm tra công tác chuyển đổi của các địa phương, hướng dẫn cách chăm sóc, phòng trừ sâu bệnh; phối hợp với các địa phương tìm kiếm thị trường đầu ra cho sản phẩm chuyển đổi. Để khuyến khích người dân tham gia chuyển đổi, thị xã đã kịp thời thực

hiện chính sách hỗ trợ với định mức 4 triệu đồng/ha cho năm đầu.

Kết quả, vụ Đông-Xuân năm 2018-2019, toàn thị xã đã chuyển đổi cơ cấu cây trồng đạt khoảng 117,3 ha. Trong đó, diện tích chuyển đổi được duy trì sản xuất là 86,61 ha; diện tích chuyển đổi mới là hơn 30,7 ha.

Để tiếp tục triển khai các mô hình hiệu quả, thời gian tới, UBND thị xã Ba Đồn chỉ đạo sẽ tăng cường và phát huy hiệu quả công tác chuyển giao tiến bộ khoa học kỹ thuật. Thông qua nhiều hình thức, thị xã sẽ hỗ trợ nông dân tiếp cận với các kỹ thuật canh tác tiên tiến, sản xuất nông nghiệp theo hướng sạch, an toàn và bền vững.

Phòng Kinh tế hướng dẫn, tuyên truyền và vận động nông dân sản xuất mô hình rau quả sạch theo hướng VietGap, bảo đảm chất lượng nông sản sạch, tăng giá trị kinh tế và an toàn cho người tiêu dùng ■